

Sprawozdanie merytoryczne Fundacji Chronić Dobro za rok 2020

1. Dane na temat organizacji

Fundacja Chronić Dobro

Siedziba i adres: ul. Benedyktyńska 37, 30-398 Kraków

Adres e-mail: kultura@benedyktyni.com

Data rejestracji w KRS: 16 października 2014

KRS: 0000524248, REGON: 123233140

STATUT OPP: 28.11.2017

Komisja Rewizyjna:

Bartosz Wsół – Przewodniczący Komisji, Joanna Florkiewicz-Kamieniarczyk, Jacek Elsner – członkowie Komisji.

Cele statutowe:

1. ratowanie dziedzictwa kulturowego opactwa Benedyktynów w Tyńcu
2. propagowanie duchowości benedyktyńskiej
3. promowanie kultury, tradycji, historii i edukacji związanej z dziedzictwem opactwa Benedyktynów w Tyńcu.

2. Opis realizacji celów statutowych

Pomimo licznych utrudnień i ograniczeń w organizacji wydarzeń udało nam się zrealizować w roku 2020 kilka wartościowych przedsięwzięć, było to możliwe m.in. dzięki Państwa wsparciu.

Wystawa „W klasztornej aptece” w Muzeum Opactwa w Tyńcu.

Wystawa, otwarta z pewnym opóźnieniem na początku czerwca br. poświęcona została roli klasztorów na przestrzeni wieków w rozwoju opieki medycznej i farmacji. Średniowieczne klasztory wciąż fascynują skomplikowanym systemem organizacyjnym. Jako samowystarczalne instytucje od wieków łączyły centrum duchowe z intelektualnym z całym zapleczem począwszy od produkcji żywności po opiekę nad chorymi. W naszej kulturze najbardziej trwałym okazał się obraz mnicha-skryby oraz mnicha opiekującego się ogrodem ziołowym aby następnie sporządzić z leczniczych roślin lekarstwa. Nieprzypadkowo, gdyż

właśnie te funkcje odegrały bardzo ważną rolę w historii Europy.

W następstwie upadku cesarstwa rzymskiego klasztory stopniowo stały się miejscami zapewniającymi zorganizowaną pomoc medyczną, niedostępną poza nimi w Europie przez kilka wieków. Dzięki klasztorom przetrwała wiedza ze starożytnych traktatów medycznych, hodowano rośliny lecznicze i wykonywano z nich leki. Mnisi korzystali z wiedzy starożytnych lekarzy, ale też prowadzili własne obserwacje właściwości ziół i pieczołowicie je opisywali. W efekcie klasztory stały się głównymi miejscami studiów medycznych pomiędzy V a X wiekiem.

Rozwój medycyny na uniwersytetach, wykształcenie się zawodów medyka i aptekarza oraz upowszechnienie się świeckich aptek miało wpływ na spadek znaczenia klasztorów w pomocy medycznej. Dalej jednak działały zakony, których misja koncentrowała się na niesieniu pomocy chorym i potrzebującym. Prowadzono szpitale i apteki, które niejednokrotnie funkcjonują do dziś.

Na wystawie zaprezentowaliśmy historię klasztornych aptek i szpitali, ale też zwróciliśmy uwagę na mądrości mnichów, którzy w praktyce realizowali ideę „w zdrowym ciele zdrowy duch”. Koncentrując swoje życie na sprawach duchowym, jak również świadomie nie zapominali o trosce o zdrowie doczesnego ciała, by w pełni sił móc służyć Bogu.

Wydarzenia towarzyszące wystawie musiały mieć bardzo okrojony charakter, ale szczęśliwie udało nam się w okresie letnim zorganizować kilka warsztatów dla dorosłych i rodzin z dziećmi poświęcone ziołom – robienie zielników i woreczków zapachowych, domowe kosmetyki z ziół.

Tyniec dostępny online.

Marzec 2020 był wyjątkowo trudny. Nagle z dnia na dzień musieliśmy zamknąć muzeum i tak naprawdę zniknąć, gdyż nie dysponowaliśmy żadnymi materiałami online, którymi moglibyśmy się podzielić z publicznością. Choć nadal preferujemy spotkanie na żywo i mamy nadzieję, że niedługo będziemy mogli ponownie zaprosić do zwiedzania opactwa i muzeum, to nie zmarnowaliśmy tego roku i dzięki dotacjom celowymi powstał wirtualny spacer po opactwie, w którym każdy może spacerować samodzielnie i przyglądać się detalom klasztoru, spacer video z przewodnikiem oraz cykl 8 edukacyjnych filmów dla dzieci i młodzieży „Tyniec w detalach”. Wszystkie te materiały można zobaczyć na naszej stronie w

zakładce „Tyniec online”. Mamy nadzieję, że wirtualne zwiedzanie będzie stanowić zachętę do przyjazdu do Tyńca, gdy będzie to możliwe, ale jest też wyjściem naprzeciw dla wszystkich, którzy ze względu na ograniczenia ruchowe, zdrowotne czy po prostu odległość nie mogą nas odwiedzić. Filmiki edukacyjne „Tyniec w detalach” mogą służyć zarówno w domu, jak i jako wsparcie w edukacji zdalnej dla nauczycieli.

Projekt „Moja opowieść o dziedzictwie – wolontariat w opactwie tynieckim”

Od 11 do 13 września 2020 roku 10 wolontariuszy odwiedziło opactwo tynieckie i wsparło prowadzenie warsztatów w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa, ale przede wszystkim przyjrzeni się dokładniej dziedzictwu opactwa tynieckiego i każdy wybrał jeden aspekt, który szczególnie ujął go, zachwyił, bądź zainteresował. Każde spojrzenie było inne, gdyż przefiltrowane przez wcześniejsze doświadczenie i zainteresowania. Każdy miał też inną relację z opactwem tynieckim: 3 wolontariuszy mieszka na co dzień w okolicy i jest zaangażowanych w tynieckie duszpasterstwo młodzieży, kolejnych 3 współpracowało z nami wcześniej, więc zna miejsce dość dobrze, pozostałe 4 osoby przyjechały z różnych stron Polski i wnieśli swoje świeże spojrzenie na to miejsce. Zachęcamy do zapoznania się z materiałami filmowymi z weekendu dostępnymi na kanale youtube Fundacji Chronić Dobro.

Pozostałe wydarzenia w 2020 roku.

Ponadto pomiędzy zamknięciami muzeum udało nam się zrealizować 3 mniejsze wystawy:

- Modlitwy czarno-białe. Rysunki Andrzeja Czarnoty
- Ciche przemyślenia. Prace Ewy Rosiek-Buszek
- Brama. Obrazy Doroty Hajduk

W październiku 2020 roku zorganizowaliśmy we współpracy z Uniwersytetem Papieskim im.

Jana Pawła II konferencję „Ad Fontes Tynecenses. Sakramentarz tyniecki. Perspektywa liturgiczno-muzyczna” rozpoczynając cykl konferencji poświęconych najstarszym źródłom liturgiczno-muzycznym. **Pozostałe wydarzenia w 2019 roku**

Wystawy:

Motywy pasyjne – Droga krzyżowa – wystawa Koła Artystyczno-Naukowego Instytutu

Malarstwa i Edukacji Artystycznej Wydziału Sztuki UP w Krakowie: 14-25 kwietnia 2019

Okruchy świętości. Relikwie Drzewa Krzyża Świętego – stauroteka z Ostrowa Lednickiego, wystawa z Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy: 18 maja – 30 września 2019

Światłość prawdziwa – ikony Pauliny Krajewskiej: 5 października 2019 – 30 stycznia 2020

Koncerty:

„Pochodnia benedyktyńska. Pro Pace et Europa una” – koncert chórów włoskich z Nursji i Subiaco – 3 marca 2019

Koncert Polskiego Narodowego Chóru Młodzieżowego – 21 lipca 2019

Spektakl:

Monodram „Twarzą w twarz” Cieszyławy Żółtko

Współpraca - sympozja:

„Miejsca trudne w Biblii” – V sympozjum im. o. Augustyna Jankowskiego -8.11.2019

Działania dla rodzin:

Dla rodzin z dziećmi w okresie ferii zimowych i wakacji przygotowane zostały specjalne oprowadzania skierowane do najmłodszych oraz zadania do wykonania w muzeum.

Komnata Zagadek w Muzeum Opactwa: 19-20 października 2019 – przez dwa dni rodzinne zespoły mogły odkrywać wartość dziedzictwa i ciekawostki historyczne w formule pokoju zagadek typu escape room.

Ruch turystyczny:

Klasztor zwiedziło ok. 35 tys. osób. W tym z wejść biletowanych ok. 16 tys. zwiedzało i klasztor i muzeum, ok. 8,4 tys. tylko klasztor, a ok. 9 tys. samo muzeum.

W lutym i w marcu zorganizowane zostało szkolenie dla przewodników po Krakowie, w którym wzięło udział 90 osób.

Działania edukacyjne:

W roku 2019 odbyły się 253 warsztaty edukacyjne dla dzieci i młodzieży, w których uczestniczyło 4 690 osób.

W ofercie fundacji jest 17 tematów warsztatów, które poświęcone są różnym aspektom dziedzictwa benedyktyńskiego oraz historii Tyńca. Najchętniej wybieranymi zajęciami są:

- Od tabliczki po e-booki, czyli historia książki
- W średniowiecznym skrypcorium
- W klasztornych murach

Wydarzenia związane z upowszechnianiem dziedzictwa kulturowego:

1. **Cracovia Sacra** (14-15.08.2019) – w ramach Cracovii Sacry w związku z tematem tegorocznej edycji odbyły się prelekcje o historii ogrodów klasztornych w wirydarzu oraz koncert zespołu „Flores Rasarum” *O vos omnes, qui transitis per viam...*, Ponadto już tradycyjnie można było zwiedzić romańską kryptę pod kościołem.

2. **Europejskie Dni Dziedzictwa** (8.09, 15.09) – tradycyjnie wzięliśmy udział w Europejskich Dniach Dziedzictwa łączące je w 2019 roku z projektem Ars Longa, dzięki temu wybrane warsztaty odbyły się w terminach EDD.

3. **Obóz wolontariacki „European Heritage Volunteers”** – międzynarodowy obóz wolontariacki został zorganizowany w opactwie Benedyktynów w Tyńcu jako projekt partnerski European Heritage Volunteers.

Przez 2 tygodnie 10 wolontariuszy z 9 krajów pracowało na terenie opactwa tyńckiego, najstarszego istniejącego klasztoru w Polsce, będąc zaangażowani w prace wspierające właściwą konserwację barokowego wyposażenia w kościele opactwa w Tyńcu. Program został tak zaplanowany, by grupa mogła być tak blisko prac konserwatorskich, jak jest to możliwe na nieprofesjonalnym poziomie. Wszystkie działania odbywały się pod opieką dyplomowanych konserwatorów i zostały poprzedzone wprowadzeniem historycznym i teoretycznym. Oprócz wsparcia prac konserwatorskich obóz był okazją do wymiany międzykulturowej, każdy wolontariusz przygotował prezentację wybranego obiektu dziedzictwa ze swojego kraju, a międzynarodowa kolacja była okazją do poznania dziedzictwa kulinarnego krajów z których pochodzili wolontariusze, czyli: Portugalii, Hiszpanii, Francji, Włoch, Albanii, Niemiec, Polski, Rosji i Węgier.

W trakcie obozu wolontariusze wyczyścili i przygotowali do dalszej konserwacji:

- 14 drewnianych barokowych rzeźb
- 1 obraz wraz z ramą z kaplicy św. Scholastyki
- stopnie przed ołtarzem, kropielnice i balaski z marmuru dębnickiego
- mensę ołtarza w kaplicy św. Krzyża

Sieć European Heritage Volunteers

Sieć European Heritage Volunteers od ponad dwudziestu lat zajmuje się wolontariatem związanym z dziedzictwem. Jej celem jest tworzenie powiązań pomiędzy obszarami dziedzictwa i wolontariatu poprzez ciągłe działanie na rzecz promowania ich głębszego zrozumienia wśród osób działających na którymkolwiek z tych pól, a także na rzecz łączenia tych dwóch dziedzin poprzez praktyczne i użyteczne projekty i inicjatywy edukacyjne.

Z punktu widzenia dziedzictwa wolontariat jest często w nieuzasadniony sposób kojarzony z nieprofesjonalnym podejściem, a dla organizacji pracujących z wolontariuszami istnieją bardziej wynagradzające obszary zaangażowania, szczególnie te społeczne. Poza tym często organizacje takie rzeczywiście nie doceniają wagi pełnego profesjonalizmu w podejściu do dziedzictwa.

Jednak obiekty dziedzictwa mają duże zapotrzebowanie na wolontariat polegający nie tylko na zbieraniu funduszy i organizowaniu dochodowych wydarzeń w celu umożliwienia późniejszego finansowania ich konserwacji, ale także na praktycznej, użytecznej pracy w samych tych obiektach. Szczególnie na terenach wiejskich i strukturalnie słabszych praktyczne zaangażowanie miejscowej ludności jest prawdopodobnie jedyną możliwością konserwacji danego obiektu dziedzictwa. Chodzi jednak o coś więcej: własna, praktyczna praca i fizyczne zaangażowanie tworzy poziom utożsamienia z dziedzictwem, który inaczej byłby trudny do osiągnięcia.

Działania na rzecz ochrony i konserwacji zabytkowej struktury opactwa:

W 2019 roku kontynuowane były prace w ramach trzyletniego programu konserwacji barokowego wyposażenia kościoła z marmuru dębnickiego (drugi etap: ołtarz w kaplicy św. Scholastyki, kaplica św. Krzyża). W część prac przygotowawczych zaangażowani byli wolontariusze.

Współpraca:

Fundacja jest nadal członkiem Małopolskiej Sieci NGO, Federacji Miejsc Kluniackich oraz Małopolskiej Organizacji Turystycznej.

Środki z 1%

W 2019 roku Fundacja Chronić Dobro otrzymała z 1% - 20 089,20 zł, z tego:

- 63% przeznaczone zostało na wsparcie prac konserwatorskich prowadzonych w kościele i przy kościele opactwa (istotne dla bezpieczeństwa kościoła prace archeologiczne przy zawilgoconych murach)
- 17% na organizację projektu wolontariackiego, angażującego młodych ludzi w prace konserwatorskie w kościele i mającego na celu kształtowanie postaw odpowiedzialności za dziedzictwo kulturowe i jego ochronę
- 10 % na wkład własny w projekcie „Ars Longa – cykl warsztatów poświęconych konserwacji dzieł sztuki i ochronie dziedzictwa kulturowego, współfinansowanego przez Muzeum Historii Polski w ramach programu „Patriotyzm jutra”
- 10% na organizację bezpłatnych zajęć dla dzieci i młodzieży prowadzonych przez fundację.

4. W roku 2019 Zarząd Fundacji Chronić Dobro podjął następujące uchwały:

Uchwała 1/2019 z dnia 5.04.2019 w sprawie przyjęcia Sprawozdania Finansowego za rok 2017.

